

זמני השבת (אופק ת"א):

כניסה:	יציאה:	ר"ת:
16:26	17:17	17:46

יו"ל ע"י ישיבת קיבוץ 'נר ישראל'

עיוני הפרשה

שיעורו השבועי של מורנו המשיגה שליט"א

עיונים

ושכבתי עם אבותי... וקברתני בקבורתם (בראשית מז,ל)
הקשה הגאון הרגוצ'ובר (צפנת פענח עה"ת) איתא בירושלמי תענית [דף כ' ע"ב] "תני סדר הסב: בזמן שהן שתי מיטות, הגדול שבהן עולה מיסב בראש העליונה והשני לו למטה ממנו. בזמן שהן שלש מיטות, הגדול שבהן עולה ומיסב בראש האמצעית והשני לו למעלה והשלישי לו למטה הימנו. אמר רבי שמואל בר רב יצחק

אבות דרך הסב הן קבורין... ולכאורה, איך שייך לקיים דין 'היסב' בקבורת האבות. הלא בתחילה נפטר יצחק וקברוהו **לשמאל** אברהם, כי כך דין הסיבה כשהם שנים, החשוב בימין והפחות בשמאל. עתה כשנפטר יעקב אם נבוא לקיים דין היסב, היכן יקברוהו? אם **לשמאלו** של יצחק [כי האב בימין והבן בשמאל], נמצא שאינם דרך הסיבה, שהרי אברהם החשוב, צריך להיות **באמצע** ולא יצחק. ואם יקברוהו **לימין** אברהם אין כאן דרך הסיבה, שהרי יצחק צריך להיות בצד ימין כי הוא החשוב יותר ויעקב לשמאל אברהם שהוא הפחות מהם? ויש ליישב בכמה אופנים:
א. ה'צפנת פענח' **מתרץ בחידוש נורא** וז"ל "הנה מבואר בירושלמי (תענית פ"ד) דאבות העולם הם מונחים דרך הסב, וא"כ יצחק מימין אברהם, וזה רק לאחר שקברו את יעקב, וקודם הוה לשמאל כמבואר שם וברכות (דף מ"ז ע"ב) ע"ש. **וא"כ לפ"ז פינו יצחק לקברו אותו מימין אברהם ואח"כ קברו את יעקב**" עכ"ל. חידוש נורא אלמלא כתוב א"א לאומרו והרבה דברים יתיישבו לפי חידושו כדלהלן:

א. בפסוק (ג,יג) נאמר "וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העולים אתו **לקברו את אביו אחרי קברו את אביו**". כפל ויתור לשון הוא. מכאן מוכיח ה'צפנת פענח' שהיו **שני קבורות** באותו יום, הראשונה של יצחק, שהרי הוציאוהו מקברו להעבירו לימינו של אברהם כדרך היסב ולאחר מיכן קברו את יעקב בקבר יצחק לשמאל אברהם. וזה פשט הפסוק "לקברו את אביו" – יעקב, "אחרי קברו את אביו" – **של יעקב, דהיינו יצחק.** ושרי הוציאו מקברו, שהוא לכבודו של המת.

ב. בזה יתיישב מש"כ [ג-ה] "בקברי אשר כריתי לי" ופירש"י "אשר כריתי – **כפשוטו**". והיינו **שיעקב חפר את קברו**. וצ"ב מתי חפר יעקב קברו ולשם מה? והמלבי"ם כתב שעשה כן 'לזכור יום המיתה'. והעמק דבר' לנצי"ב כתב שאין דרך לעשות כן. ולהנ"ל אתי שפיר נפלא, דאכן כשחפר יעקב בתחילה את קבר יצחק אביו [משמאל לאברהם] וקברו שם כדן הסיבה כשהם שנים, היה ברור לו שזה קברו העתידי, שהרי כשהיו שלשה יוציאו יצחק מקבר זה והוא יקבר שם.

ג. על דברי רש"י שיעקב חפר הקבר לעצמו, הקשו המפרשים (נגזי יוסף סימן כו. מנחת אליעזר ח"ג, מהש"ע (י"ד סי' של"ט) **"אסור לחצוב שום קבר להיות פתוח** עד למחר שלא יקברו בו המת באותו היום, ויש סכנה בדבר (רבינו ירוחם בשם הר"ר החסיד ז"ל)". וז"ל ספר חסידים (צוואה, ב) "אין לחצוב קבר ולהניח פתוח **אם אין נותנין בו המת מבעוד יום**, ואם יניחנו פתוח עד הבוקר בימים מועטים [עד ט"ז יום] ימות אחד מבני העיר" עכ"ל. ואיך חפר יעקב קבר לעצמו ולא חשש? אך להנ"ל אתי שפיר, כיון שקברו שם את יצחק ולא נשאר הקבר ריק.

ד. בספר 'תורת מאיר' מיישב עפ"ז כפל הלשון 'ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם' וכבר ביקש "אל תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי". ולדברי הצ"פ נראה, שכאן מצווה על ענין הקבורה בקבר יצחק והוצאתו לצד ימין. שבתחילה אמר לו "אל תקברני במצרים אלא ושכבתי עם אבותי" – במערת המכפלה. ואם תשאל היכן במערת המכפלה? "וקברתני בקבורתם **ממש בקבר שלהם**". ע"י שתוציא את יצחק מקברו ושם תקברני. ורמז לו דרך הסיבה באומרו "**עם**" אבותי, טפל להם כדן היסב.

ה. בזה נבין **מדוע הוצרך להשיבנו** בנקיטת חפץ על ענין הקבורה, וכי חשד שלא יקיים רצונו. ולהנ"ל א"ש שפחד שמא יעכבו האחים להוציא את יצחק מקברו, או שמא יפחד יוסף לעשות כן, או שמא ירצה לכבד אביו יעקב ולקברו בצד ימין החשוב טפי, שהרי הוא מצווה בכבוד אביו טפי מכבוד אבי אביו. לכן הוצרך להשיבנו על כך.

ו. ויתיישב נמי למה קרא **דווקא ליוסף** (ולא לראובן הבכור או יהודה המלך, עי' רש"י) ומה הוצרך **להתנצל בפניו שלא קבר את רחל** במערת המכפלה. כיון שיעקב מצווה ליוסף להוציא את יצחק אביו מקברו לשם 'כיבוד אב'. חשש יעקב שמא **ילך יוסף ויוציא את רחל מקברה** להביאה למערת המכפלה משום 'כיבוד אב'. ואולי נרמז בדברי יוסף 'אנכי אעשה כדברך' [להוציא את אמי, כמו שדברת להוציא את אבין] וזה המכוון ברש"י **'דעתי שיש בליבך עלי'** שלא עשיתי כך לאמן [להוציאה ולהביאה]. על כן אני מודיעך **להצטרפות לקבלת העלון במייל באופן קבוע נא לשלוח את המילה "צרף" למייל:**

"על פי הדיבור קברתיה שם" שתהיה עזרה לבניה ולא מחמת 'טורח הדרך' נקברה שם.

ז. עוד יבואר לפ"ז מה שמצינו בפרשה, שיוסף התעקש **להעמיד בניו בסדר הסיבה** החשוב בימין והפחות בשמאל, שהרי כך למדו אביו עתה. אלא שיעקב משיבו, שהחשיבות נקבעת לפי הדרגה והיעוד ולא רק לפי הגיל. והבן.

ח. בספר 'מתוקים מדבש' הקשה מהו הלשון **'אחרי** קברו את אביו' הלא אחר – סמוך, אחרי – **מופלג**. וכאן חזרו למצרים סמוך לקבורה ולמה נאמר 'אחרי' (עי' דעת נוטה משכ"ב). ולפי הצ"פ אתי שפיר, שמתייחס על קבורת יצחק שנפטר זמן מופלג קודם ונקבר אז ועתה הסתיימה קבורתו.

ט. ראוי לציין דברי הגמ' במו"ק (כה). גבי קבורת רב הונא "אמרי היכא נינחיה, רב הונא ריבץ תורה בישראל ורבי חייה ריבץ תורה בישראל הוה, מאן מעייל ליה... עייליה, הוה גני יהודה מימיניה דאבוב וחקיקה משמאליה, אמר ליה יהודה לחזקיה: קום מדוכתיך דלא אורח ארעא דקאים רב הונא, בהדי דקאים קם בהדיה עמודיא דנורא". מוכח שחקיקה המת, **קם בעצמו** לפנות מקום של כבוד לרב הונא. וא"כ לא רחוק הדבר לומר שאף כאן, קם יצחק אביו מעצמו ועבר לצד ימין כדי לכבד את אביו אברהם.

ב. תירוצים נוספים נאמרו על קושיית הרגוצ'ובר כדלהלן: בספר 'תפארת שמשון' [הגר"ש פינקוס זצ"ל] כתב באופן אחר ע"פ דברי הצפנת פענח, **שהוציאו את אברהם מקברו** כדי להעבירו לצד ימין של יעקב ויעקב באמצע ולשמאלו יצחק (עי' להלן אות ה'). כי יעקב **'מידה אמצעית'** והוא החשוב שאמרו בו הז"ל **"יעקב אבינו לא מת'** וטוב הכלב החי מאריה המת. וזה כוונת הפסוק 'אחרי קברו את אביו' – **היינו אברהם** שגם 'אבי אביו' קרוי 'אביו'. וב' קבורות היו באותו זמן. עיי"ש.

ג. בספר 'עלי תמר' כתב בכוונת הירושלמי 'אבות דרך היסב קבורין' היינו, שאינם שוכבים על הגב ופניהם למעלה כשאר מתים, **אלא מסבים על צידם** כישנים [כלשון אנשי כנה"ג 'ומקים אמונתו לישיני עפר' ישנים גרידא] או כדרך שהיו **מסבים בסעודה להורות שהם 'חיים'** עכ"ד. ויש להעיר על כך, מדוע סמכו דברי רבי שמואל ב"ר יצחק לדרך היסב המפורט שם, הלא ענין אחר הוא. ודוחק.

ד. מרן שר התורה זיע"א השיבני בכת"ק: **"אין דין היסב לאחר מיתה"** [וכוונת הירושלמי כנ"ל]. וצ"ע טובא ממועד קטן (כה). גבי קבורת בני רבי חייה אצלו, ושם אמרו שהגדול נקבר לימינו והקטן לשמאלו ואף נעשה נס בענין כזכר לעיל. אמנם ראייה לדבריו מדברי זוהר [חלק ג' דף קס"ד ע"א] וז"ל "סדורא דלהון... אדם ברישא, חוה סמין ליה, שרה לגבי חוה, אברהם סמין לשרה, יצחק סמין לאברהם, רבקה סמין ליצחק, לאה סמין לרבקה, יעקב סמין ללאה, אשתכח אדם בסטרא דא, יעקב בסטרא דא, דא רישא ודא סיפא" עכ"ד משמע שהם קבורים כסדר הזה: **אדם, אברהם, יצחק, יעקב**. ולכאורה אינו דרך היסב. אמנם בשו"ת 'משנה שכיר' (ח"ב יו"ד סימן פ"ד ד"ה אגב) כתב, שהזוהר סובר כירושלמי שהאבות בדרך היסב קבורין, אלא שס"ל שדרך היסב כך הוא: הגדול בראש, השני לשמאלו, השלישי לשמאלו והרביעי לשמאל שניהם וכך נקברו אדם הראשון והאבות.

ה. יש שרצו ליישב, שאכן **יעקב חשוב טפי**, שהרי דמותו חקוקה בכסא הכבוד ורק מיטתו שלימה ללא פסול וכ"מ בבראשית רבה (פרק עו). ולכן בתחילה קברו את יצחק לשמאל אברהם [והשאירו רווח ביניהם] וכשנפטר יעקב קברו אותו ביניהם **באמצע**. וכ"כ בזוהר [פרשת שלח] וז"ל **"בספרא דשלמה מלכא הכי הוא... אדם וחוה, שרה ואברהם, יעקב ולא, רבקה ויצחק, אדם בסטרא דא, ויצחק בסטרא דא, ויעקב באמצעיתא"**. עכ"ל. והדבר תלוי אם דרך היסב נקבע, לפי 'גדול בשנים' או 'גדול בחכמה' עיין בשו"ת הרב"ז (שפן, פגב) ואכמ"ל.

ו. עוד י"ל, שקברו את יצחק לימינו של אברהם כדי שבעתיד כשיבא יעקב לשם יקבר לשמאלו כדרך היסב. ודחוק הדבר, דא"כ **עשרים ושבע שנה** עד שבא יעקב לשם, לא היו האבות קבורין דרך היסב, שהרי יצחק בימין ואברהם בשמאל. ויש ראייה לזה, מדיוק לשון הירושלמי 'אבות דרך היסב הן **קבורין'** ולא 'דרך היסב **נקברו'** כי בשעת הקבורה לא היו דרך היסב רק עתה שהם שלשה - 'קבורין בדרך היסב'.

ז. ה'פני משה' (שם) מתרץ, שרק יצחק נקבר 'דרך היסב' לשמאל אברהם, אבל יעקב נקבר שלא בדרך היסב. והביא עדותו של רבי יצחק זאבי שכך ראה סדר קברים בחברון עי"ש. אמנם לפי הנראה לעינינו היום, מצבת קבורת יעקב בשמאל, אברהם באמצע ויצחק בימין כדברי הצפנת פענח והוא פלא!

ועשית עמדי חסד ואמת (בראשית מז, כט)

פירש"י "חסד ואמת - חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול". וצ"ב הלא גם חסד עם המתים יש לו שכר כמבואר בכתובות (עב). "מאן דקבר - יקבורניה" (מי שקובר אחרים יקברו אותו)? אלא שרש"י דקדק בלשונו "שאינו מצפה לתשלום" יש תשלום על מצווה זו, אבל אדם לא מצפה ומחכה שיקברו אותו, הוא מעדיף לחיות... (שיח יצחק)

וישתחו ישראל על ראש המטה (בראשית מז, לא)

פירש"י "על שהיתה מטתו שלימה... שיוסף נשבה לבין הגויים והרי הוא עומד בצדקו" עכ"ל. הקשה ה'משך חכמה' מהו הלשון 'והרי הוא עומד בצדקו'. היה לו לומר 'ועמד בצדקו'. ותיירז וז"ל 'ופירושו, שיוסף חי 110 שנים, חצי מהם, 55 שנה. אמור מעתה! 30 שנה היה בעמדו לפני פרעה, ועוד 7 שני השבע ו 2 שנים הרעב ו 17 שנה שחי יעקב במצרים הרי בסך הכל 56 ועד עכשיו צדיק הוא. מובטח אני שהוא עומד בצדקו, כיון שעברו רוב שנותיו ולא חטא, שוב לא יחטא. (ימא לה).

האספו ואגידה לכם (בראשית מט, א)

פירש"י "בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה". כתב רבי שמשון מאסטרופולי צוק"ל לבאר, הלא במכירת יוסף היו **תשעה** אחים, שכן ראובן ובנימין לא השתתפו. ולכן צירפו השבטים עמהם את **השכינה** למניין עשרה. ולכן נגזר שיגלו במצרים **עשר גלויות** וכל גלות כמניין א'-ה-י-ה' 21 שנה, שהוא שם של גלות השכינה, סך הכל רד"ו שנים [21*10=210]. אולם יעקב אבינו חי שב את הגלויות רק כנגד **תשעת** בניו ולכן חשב שיגאלו ממצרים לאחר 189 שנים [21*9=189] כלומר בשנת הק"ץ [190] לגלותם. ומדוע סבר כן? כיון 'נסתלקה ממנו שכינה' - נסתלקה ממנו הידיעה שהשכינה השתתפה עמהם. עכת"ד. הפלא ופלא.

מקבץ תשובות מהקוראים שליט"א

א. למה רש"י מקשה במנין ל"ג ולא כמדרש במנין שבעים?

א. הגאון רבי ישראל א. שליט"א תירץ שבמנין 'שבעים' אין הכרח כיון שהוא 'מנין כולל' ובלשון התורה מצינו 'ארבעים יכנו' והוא רק ל"ט. והראה לאבן עזרא. ולפ"ד צ"ב הוכחת המדרש. ועיין במדרש [רבה, ד, ט] "דבי לוי בשם רבי שמואל בר נחמן אמר, ראית מימין אדם נותן לחבירו ששים וששה כוסות וחוזר ונותן לו אף שלשה והוא מונה אותם שבעים, אלא זו יוכבד וכו'". נראה שר"ל, שכאן א"א לומר 'מנין כולל' כי התורה מחשבת זה ועוד זה שווה 'שבעים' וזה לא נכון. והבן. **ב.** רבים תירצו שכאשר יש טעות בתרגיל חשבון, ודאי מן הראוי לעמוד על כך מיד כשמגלים הטעות ואין צורך לחכות לסוף. ותימה על המדרש. **ג.** רש"י בפירושו מפרש 'פשוטו של מקרא' ולפי סדר הפסוקים כבר בפסוק ט"ז מוכרח לפרש הפשט, משא"כ המדרש.

ב. למה קורא את דינה כנענית, רק שכם היה כנעני והיתה אנוסה?

א. ה'מגד יעקב' שליט"א הראה לדברי התרגום יונתן שכוונת הפסוק ל'זמרי בן סלוא' שעשה מעשה ארץ כנען. והוסיף הגר"א שרמזה התורה, שזה בא מדינה שנבעלה לכנעני ונדבק בה אותה זוהמא לכן קרויה 'כנענית'. **ב.** הרב יונתן.ל. שליט"א הראה לדברי הרש"ר שכתב, ששאל נולד מבעילת דינה לשכם הכנעני וכיון ש'הוולד אחר האם' הוא נכלל במנין זרע יעקב. ומה שקורא לדינה כנענית, להשמיענו שאינו בן שמעון אלא בן שכם הכנעני. **ג.** הגר"ד צ"ש שליט"א תירץ שלכן האריך רש"י וכתב 'ולא היתה דינה רוצה לצאת' וחשיב 'סופו ברצון' וקראוה 'כנענית' מחמת כן. **ד.** הגרש"י שליט"א תירץ שכינוי 'כנענית' הכוונה 'סוחרת' כמ"ש רש"י עה"פ 'וחגור נתנה לכנעני' וקראו לדינה כן כמ"ש רש"י "שלא היתה רוצה לצאת עד שנשבע לה שמעון שישאנה" ועשתה "מסחר". **ה.** הגאון רבי ישראל א. שליט"א הראה לדעת נטה' [הערה 194] שרצתה התורה להסביר איך שמעון נשא אחותו? לכן מכנה דינה - כנענית, שנבעלה לכנעני ומחמת כן נשבע לה שמעון. **ו.** עוד ציין לתרגום יונתן, שכתב 'לית יוכבד' במנין השבעים כמדרש. והסביר ע"פ האוה"ח שבמנין הל"ג אפשר לכלול את יעקב עמהם, משא"כ בשבעים. **ז.** עוד כתב שרצו לדייק לשון 'הבאים' שמשמע שרק בשעת ביאתם הושלם המנין ע"י יוכבד ולא קודם.

א. שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת

רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה" (בראשית מט, כט)

צ"ב למה לא הזכיר 'שמה קברו את אדם וחווה'?

ב. ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים (בראשית מח, א)

למה רק יוסף לקח בניו להתברך מיעקב ולא מצינו כן בשאר השבטים?

[אשמח לתשובות שיתפרסמו א"ה במדור **לבורי**, בטל' 0533157838 או במייל [m0533157838@gmail.com].

"וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה... ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי, כי זה הבכר שים ימינך על ראשו.

וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו" (בראשית מח, ד). וצריך ביאור במה נחלקו יעקב ויוסף.

ואעתיק לשונו הטהור של הגאון הצדיק רבי יהודה צדקה צוק"ל בספרו 'קול יהודה' ונאים הדברים בשעה קשה זו וז"ל "והנה יש להבין מדוע לא ברך את שניהם ביד ימינך? ועוד למה שם את אפרים לפני מנשה? ועוד יש להבין למה אמר "בך יברך ישראל ישימך אלהים כאפרים וכמנשה" אם אפרים עדיף, די לברך ישימך אלהים כאפרים ובכלל מאתים מנה? והנה ראיתי שבכל השאלות הללו כבר עמד בזה הרב [כתב סופר] בפירושו לתורה והנראה מדבריו להסביר, כי כאן היה ויכוח עקרוני בין יעקב ליוסף, איזו שיטה עדיפה אם שיטת אפרים או שיטת מנשה. מה היה תפקידו של אפרים ומה היה תפקידו של מנשה. **מנשה היה יד ימינו של יוסף שר הצבא שלו ואילו אפרים היה יד ימינו של יעקב שהיה לומד תורה אצלו.** יוסף חשב שתפקידו של מנשה שהוא ממלא תפקיד כל כך חשוב, עדיף יותר מבן תורה, לכך רצה לשים יד ימינו של יעקב עליו. ואילו יעקב סבר להיפך, **כי בן תורה עדיף וזכות התורה תגן גם בעד הצבא.** ולכן אמר ידעתי בני ידעתי, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו "כי הוא בן-תורה" עכ"ל הטהור.

מין שר התורה זיע"א שח לי על דברי הגמרא בגיטין (ו): "מאן לימא לן דרבי אביתר גברא רבה הוא, והוכיחו מהא דאסכים מריה על ידיה דכתיב 'תזנה עליו פילגשו' רבי אביתר אמר זבוב מצא לה. רבי יונתן אמר נימא מצא לה. **ואשכחיה רבי אביתר לאליהו**, אמר ליה: מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא. אמר ליה עסיק בפילגש בגבעה. ומאי קאמר? אמר ליה: **אביתר בני כך הוא אומר**, יונתן בני כך הוא אומר". ולמה לא הוכיחו שהוא גברא רבה, ממה שהיה לו **גילוי אליהו** ודיבר עמו. על כרחך, ש'גברא רבה' נמדד רק בתורה ולא במופתים וגילויים. ונראה שזה רמז רש"י כאן (מח, ט) "גם הוא יהיה לעם [מנשה], שעתידי גדעון לצאת ממנו שהקב"ה **עושה נס על ידו**, ואולם אחיו הקטן [אפרים] יגדל ממנו - שעתידי יהושע לצאת ממנו שינחיל את הארץ **וילמד תורה לישראל**" ובן תורה עדיף!!!

עוד כתב וז"ל "וכעין זה שמעתי מבארים 'המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק" (שם טז) והשאלה ידועה, כיצד יעקב אבינו הקדים את שמו לשם אבותיו והלא אמרו חכמינו ז"ל 'מכבדו בחייו מכבדו במותו' (קידושין לא) והיה לו לומר 'ישימך אלקים כאבותי וכשמי'. אלא ידוע כי שלושת האבות היו מממלים את שלושת העמודים שעליהם עומד העולם, אברהם רומז לחסד, יצחק רומז לעבודה שמסר נפשו, יעקב עמוד התורה כמו שנאמר 'ויעקב איש תם יושב אוהלים" (בראשית כה ז) באוהלו של שם ועבר. ומעתה מובן, יעקב ברך את הנערים 'ויקרא בהם שמי' **תחילה-יזכו לתורה** שאני מכונה בה ואחר כך "שם אבותי" עמוד החסד והעבודה. כי מהתורה אפשר להגיע לחסד, אבל מחסד אי אפשר להגיע לעסק התורה כידוע" עכ"ל. הפוך בה והפוך בה - דכולא בה!!!

ויש להוסיף מש"כ ה'דעת זקנים' (בראשית מא, נב) "ואת השני קרא **אפרים** - על שם אבות אברהם ויצחק שנאמר בהם **אפר**. אברהם שנאמר 'ואנכי עפר ואפר'. יצחק כאפר על גבי המזבח, דאפרים משמע שתי אפרות. ולכן נקראו ישראל על שם אפרים שנא' הבן יקיר לי אפרים" עכ"ל. וזה שבייך יעקב 'ישימך אלקים כאפרים' - הנקרא ע"ש אפר של אברהם המסמל **ענוה** וע"ש אפר של יצחק המסמל **מסירות נפש**. נמצא באפרים: תורה, ענוה, מסירות נפש והחוט המשולש לא במהרה ינתק.

ההשמחה במעונם - ברכת מזל טוב חמה ולבבית

למורנו המשגיח הגאון רבי מאיר ישראל שליט"א ולגאון רבי משה אלקריף שליט"א - לרגל הולדת הנכדה. לבה"ח פאר קדוש הי"ו מבחירי הישיבה - לרגל נישואיו. ולהר' יוסף אזולאי שליט"א מבוגרי הישיבה - לרגל הולדת הבת.

הפצת העלון וזיכוי הרבים לזכות הנדיב הבה"ח שלום בן אביבה הי"ו רפואה שלימה ל:

מוריה בת אביבה תחי' אסנת בת שרה תחי' ולע"נ תמר בת סעדה ז"ל